

Laiškas Valerijai Čiurlionytei, [po 1916-08-19], [Petrapilis].

Dievuli tu mano, kaip ilgu šiandie!

Dievuli tu mano, kaip ilgu šiandie!

Vakar nuvažiavau in Šilingą [1], nakvojau, tik šiandie, tik dabar grįžau.

Marios buvo pasiutusios. Visą laiką lijo bjauriausias lietus. Vėjas siautė šėlo iš Marių, iš gelmių. Vilnys kokios didelės, ba[l]tos, putotos ir smarkios!

Ten yra tokios maudyklės — lieptu nueinama toli toli in marias, ten yra suolelis, būdelė ir laipteliai in vandenį nusileist. Nuėjau tenai. Laiptai linguoja, būda supas, svyruoja, lietus pilia kiek tik gali, o vėjas didžiausius volus gena ir gena. Vieną už kito, vis žiauresni, vis aukštesni, vis juodesni! Užsimiršau visai. Visas pasinėriau tame išsiilgusiame žvilgesy, toje grūmojančioj bangoj. Nežinau, kiek laiko aš išbuva Marėse, tik, kai ėjau in jas, — buvo anksti, o kai grįžau, — jau buvo vėlu.

Vasarnamis Šilingo už pusvarsčio nuo Marių, tarp pušų, ant kalno.

Miegojau — ar rymojau — prie atviro lango. Visą naktį pušys šniokštė ir Marės kriokė. Naktis tamsi tamsi buvo. Debesys viską užgobė. O iš Marių ėjo kažkokie pasiutimo balsai, varpė nakties juodumą, siekė skaudžiausiųjų dūšios užuajūnių ir dūšia visą naktį nerimo. Sapnavos kažkokie sapnai keisti, regėjimai slinko vienas už kito, ir Marių staugimas viską užliejo ir supynė, suvėlė. Rytą ki[ta] atsikėliau anksti, anksti. Vėtra dar tebesiuto, pušų viršūnes tebelankstė, juodus volus tebevertė ir Marės tebestaugė. Nuėjom su Šilingu maudyties. Inbridom toli, toli. Tik man kažko ne visai gerai pasidarė. Truputį pamėlynavau, sunku alsuot paliko ir vargiai vargiai pasiekiau krantą. Paskui dar ilgai ir galva sukės, ir alsuot sunku buvo, ir vaikščiojau svyrudamas. Paskui vėl gerai paliko. Ir kaip dar! Tik dabar, kai atvažiavau Petrapilin, — ilgu be galo — nežinau, nei ką daryt, nei kur dėtis. Akyse juodi volai, ausyse pašėlusis užėsysis i[r] šniokštimas, o dūšiai taip ilgu, taip ilgu, per savaitę buva užmiršęs, kad esu vienas čionai, bet dabar kažkaip susipynė viskas. Nebepažįstu nei tų mūrų, nei žmonių, nei dulkių, nei praeivių pajuokimo, nei gatvių triukšmo. Nežinau, kur tie žmonės taip skubina ir kam tas vėjas taip drasko krūtinę... Nežinau, kas dūšiai yra, — tik ten krūtinėj degas kas, dega, nerimsta... Ir klaiku daros tarp tujų minių ir klajūnų... Dievuli, kaip ilgu! Kaip neišpasakytai ilgis širdis!

Sesule! Kodel tu nenori nuvažiuoti in Krymą? Yra proga — kodel nevažiuot! Aš pusę savo gyvenimo paaukaučiau, by tik savaitę kokią galėčiau pagyventi prie Marių. O Kryme ir vėtros būna tankiai, ir ne tokios kaip čia! Ten ir Marios, ir Kalnai, ir Saulė, ir Vėtra! Kad man ne toji kvaila istorija su kareivija, aš jau senų senai būčiau Kryme. Tu neturi supratimo, k[ą] tai reiškia prie Marių pagyventi! Ten ir Tylėjimos ne toks, ir šneka — tai vien himnas! Kodel tau nevažiuot?.. Jei nori man smagumą užvis didžiausį padaryt, tai im[k] ir tuoj važiuok. Juk žinai, kaip aš norėjau, kaip aš norėjau, kad tu Kaukazan važiuotum, ir kaip nuliūda, kai nenuvažiavai. Ir dabar, jei nuvažiuotum in Krymą, — man daug daug džiaugsmo būtų! Ir tau dainas rašyčiau, ir kartu Mares garbinčiau... Juk aš taip myliu, taip myliu Mares! Ir noriu, kad ir Tu jas taip mylėtum ir būtum kaip Marės!.. Jeigu del ūpo blogo ar del kitų mažmožių nenuvažiuotum, — tikrai, man būtų labai labai skaudu. Aš kažin ko nesigailėčiau, kad tik galėčiau ten pabūt!

Iš C. U. [2] dar neverčiau — Šilingas pasiėmė skaityt ir parinkt. Norvidą [3] aš norėčiau verst, bet aš vis dabar nesusitvarkau kaip reikiant — laiko labai maža — turbūt neišversiu. — — — Už lango vėjas. Siunta, draskos, švilpia. Ir dūšiai taip neramu, taip traukia eiti, bėgti, rékti. Ir laišką parašęs bėgsiu kur nors... Dievuli, kaip ilgu, kaip ilgu! Dangus raudonas. Greit saulė leisis. Greit bus naktis. Ir naktį vėjas dar labiau šėls...

Ar tu junti, Sesule, kaip ilgu man, kaip ilgu?.. Ar junti, kaip dūšia klajodama pasiklydo ir savo paklydimo išsigando?.. Ar junti, Sesutėle, kaip ilgu, kaip ilgu man?.. Slegia dūšią marių užimas, vėjo rauda ir klaikuma... Sesule, Sesule! Nors sapne atlankykie mane!.. Sesule? Būk mano maldos Viešnia – ir kiekvienas dūšios susigriaudėnimas bus po tavo kojų!

Bučiuoju tave labai, labai.

Tav[o] Bolyt[is]

Kad tu žinotum, kaip man juosta pritinka ir koks aš laimingas ją nešiot!

Danutei [4] pasakyk, kad ji nieko neišmano, – ir dėl to, kad ji „zakabų“ ieško, – aš in ją nenuvažiuosiu.

KOMENTARAI

[1] Stasys Šilingas.

[2] *Северные цветы* ~ rus = *Šiaurės gėlės* (1901-1903), almanachas, kuriame spausdinta rusų poetų simbolistų kūryba.

[3] Cyprianas Kamilis Norvidas (Cyprian Kamil Norwid, 1821-1883), lenkų rašytojas, dailininkas. Romantizmo atstovas.

[4] Danutė Čiurlionytė.